

Drinken op school 2011

Drinken op school 2011

Landelijk scholierenonderzoek naar de alcoholverstrekking en het alcoholgebruik binnen het voortgezet onderwijs en op schoolfeesten in 2011. Dit onderzoek is een herhaling van onderzoek van J. Mulder (2005) en V. de Bos (2009).

COLOFON

STAP, Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid

Auteur: drs. I. Verhoef

Postadres:
Postbus 9769
3506 GT Utrecht
E-mail: info@stap.nl

www.stap.nl
www.alcoholvrijeomgeving.nl
www.alcoholbeleid.nl
www.alcoholreclame.nl
www.alcoholenzwangerschap.nl

Juni 2011

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Onderzoeksopzet.....	6
2.1.	Methoden van onderzoek	6
2.2.	Selectie van de steekproef	6
2.3.	Procedure	6
2.4.	Demografische variabelen.....	6
3.	Onderzoeksresultaten 2011	8
3.2.	Schoolfeesten en alcohol	8
3.3.	Jongeren en alcoholvrije feesten	10
3.4.	Indrinken voorafgaand aan schoolfeesten.....	11
3.5.	Alcohol tijdens kampweken en/of werkweken.....	11
3.7.	Alcoholverstrekking in buurt van school.....	13
4.	Huidig alcoholbeleid op scholen in vergelijking met 2005 en 2009.....	14
4.1.	De organisatie van schoolfeesten	14
4.2.	Schoolfeesten onder- en bovenbouw samen of gescheiden	14
4.3.	Schoolfeesten en alcoholverkoop	14
4.4.	Alcoholgebruik op schoolfeesten.....	14
4.5.	Regels op schoolfeesten.....	15
4.6.	Jongeren en alcoholvrije schoolfeesten	15
4.7.	Indrinken	15
4.8.	Werkweken	16
4.9.	Alcoholgebruik onder schooltijd	16
5.	Conclusie	17
6.	Literatuur.....	19

1. Inleiding

Het alcoholgebruik onder jongeren in Nederland is nog steeds hoog, blijkt onder andere uit cijfers van het Trimbos-Instituut (HBSC, 2010). Van alle jongeren op het voortgezet onderwijs heeft 79% ooit alcohol gedronken: ongeveer evenveel meisjes (77%) als jongens (81%). Daarbij blijkt dat 36% van de jongeren in de maand voorafgaand aan het onderzoek meer dan vijf glazen heeft gedronken op één gelegenheid (binge drinking). De Nederlandse jeugd behoort tot de groep meest drinkende jongeren in Europa.

In 2005 en 2009 zijn er landelijke onderzoeken (Mulder, 2005 Bos, v.d., 2009) uitgevoerd naar de alcoholverstrekking en het alcoholgebruik op en rondom scholen voor het voortgezet onderwijs. Uit deze onderzoeken bleek dat op 38 van de 50 scholen respectievelijk 27 van de 43 scholen alcohol op een schoolfeest werd verstrekt. Scholen die op schoolfeesten alcohol schonken, hanteerden bijna zonder uitzondering de regel dat aan leerlingen onder de 16 geen alcohol verstrekt mocht worden. Eén op de 3 scholen organiseerde gezamenlijke of deels gezamenlijke feesten (voor de onderbouw en bovenbouw) en moest dus extra opletten dat jongeren onder de 16 jaar geen alcohol drinken. Van de leerlingen onder de 16 jaar, dronk in 2005 meer dan de helft (51%) alcohol op het schoolfeest. In 2009 was dat aantal gedaald naar 33%. Tot slot gaf ruim eenderde van de jongeren (37% in 2005 en 2009) aan wel eens in te drinken voor een schoolfeest.

De laatste jaren is er steeds meer bekend geworden over de schadelijke gevolgen van alcoholgebruik op jonge leeftijd. Alcoholgebruik op jonge leeftijd kan leiden tot ernstige hersenbeschadigingen. Door de gemakkelijke verkrijgbaarheid van alcohol in de omgeving van jongeren, komen jongeren vroeg en veelvuldig in aanraking met drank. STAP wil met het project 'Alcoholvrije Omgeving' de aanwezigheid van alcohol in de leefomgeving van jongeren terugdringen.

Aangezien het onderwerp alcohol in de laatste jaren steeds actueler is geworden en er steeds vaker wordt beseft dat alcohol een probleem vormt voor jongeren, is STAP geïnteresseerd in het huidige alcoholbeleid op scholen in vergelijking met het alcoholbeleid in 2005 en 2009. De centrale vraag die STAP in dit onderzoek stelt is of er door alle kennis en aandacht aan het onderwerp alcohol een verbetering te ontdekken is in het huidige alcoholbeleid en alcoholgebruik op scholen. Daarnaast is het project 'de Alcoholvrije School' van start gegaan. STAP wil tevens weten of 'de Alcoholvrije School' bijdraagt aan een vermindering van het alcoholgebruik door leerlingen.

De school vormt voor jongeren een belangrijke leefomgeving waar ze in aanraking kunnen komen met drank onder andere op schoolfeesten en werkweken. STAP is van mening dat de school een veilige omgeving voor jongeren moet vormen, waar jongeren niet in aanraking kunnen komen met drank. STAP verwacht een verbetering van het alcoholbeleid op middelbare scholen in vergelijking met 2 en 6 jaar geleden.

Hoofdvraag van dit onderzoek is:

In welke mate wordt er op scholen voor het voortgezet onderwijs in vergelijking met 2005 en 2009 alcohol verstrekt aan leerlingen en hoe kenmerkt het alcoholgebruik van leerlingen zich tijdens en rondom schooltijden, op werkweken en op schoolfeesten?

Leeswijzer:

In hoofdstuk 2 wordt kort de methode van onderzoek besproken, waarna in hoofdstuk 3 de onderzoeksresultaten worden beschreven. In hoofdstuk 4 wordt de vergelijking gemaakt met het onderzoek uit 2005 en 2009 en worden eventuele veranderingen in alcoholbeleid en alcoholgebruik besproken. Hoofdstuk 5 is de conclusie.

2. Onderzoeksopzet

In de volgende paragrafen worden achtereenvolgens de methode van onderzoek, selectie van de steekproef, procedure en de demografische kenmerken van de respondenten besproken.

2.1. Methoden van onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van gestructureerde vragenlijsten met scholieren uit het voortgezet onderwijs. De vragenlijst bestaat uit 31 gesloten vragen over de verstrekking en het gebruik van alcohol op middelbare scholen. De jongeren konden anoniem deelnemen aan het onderzoek en waren niet verplicht tot deelname. De vragenlijsten zijn afgenomen bij jongeren uit alle klassen van het voortgezet onderwijs. Alle scholen zijn in mei 2011 bezocht.

2.2. Selectie van de steekproef

Aangezien dit onderzoek een herhaling is van het onderzoek van Mulder (2005) en Bos, v.d. (2009) waarbij de resultaten van beide onderzoeken met elkaar vergeleken worden, zijn vrijwel alle scholen uit het vorige onderzoek opnieuw bezocht. Er zijn 704 leerlingen van 47 scholen uit het voortgezet onderwijs ondervraagd. Scholen uit 25 verschillende steden zijn bezocht. De scholen die aan het onderzoek hebben deelgenomen liggen verspreid door Nederland en is er getracht scholen uit middelgrote plaatsen en steden te bezoeken. De vragenlijsten zijn afgenomen onder jongeren uit verschillende leerjaren en leerniveaus. De jongeren zijn willekeurig benaderd tijdens tussenuren of pauzes in de kantines of op het schoolplein.

2.3. Procedure

Aangezien de resultaten vergelijkbaar moeten zijn met resultaten uit het onderzoek in 2005 en 2009, wordt het onderzoek op dezelfde manier uitgevoerd. De onderzoekers bezochten de school en vroegen aan een aantal jongeren of ze een vragenlijst wilde invullen. Per school zijn er 10 tot 15 vragenlijsten afgenomen. Uit de vorige onderzoeken bleek dat bij 10 tot 15 vragenlijsten een consistent beeld ontstaat van het alcoholbeleid op een school. Het invullen van de vragenlijsten duurt ongeveer 10 minuten. Het afnemen van de vragenlijsten heeft op het schoolplein of net buiten het schoolplein plaatsgevonden.

2.4. Demografische variabelen

Aan het onderzoek hebben leerlingen van de verschillende opleidingsniveaus en leerjaren deelgenomen.

Bij de selectie van de scholen voor het onderzoek in 2005 en 2009 is rekening gehouden met schooltype. Er zijn zowel openbare scholen als scholen voor bijzonder onderwijs bezocht. Daarnaast is rekening gehouden met de verdeling naar opleidingsniveau. Leerlingen van het VMBO, HAVO en VWO zijn gevraagd aan het onderzoek deel te nemen. 11% van de respondenten zit in de brugklas, 20% volgt een VMBO opleiding, 33% van de respondenten volgt een HAVO opleiding en 37% volgt een VWO opleiding. Van alle ondervraagde leerlingen zit 38% in de 1^e en 2^e klas, de 3^e en 4^e klassers

vormen 41% van het totaal en 21% van de leerlingen zit in de hoogste twee klassen van het voortgezet onderwijs. De gemiddelde leeftijd van de respondenten was 15 jaar. Aan de steekproef deden 46% meisjes en 54% jongens mee.

3. Onderzoeksresultaten 2011

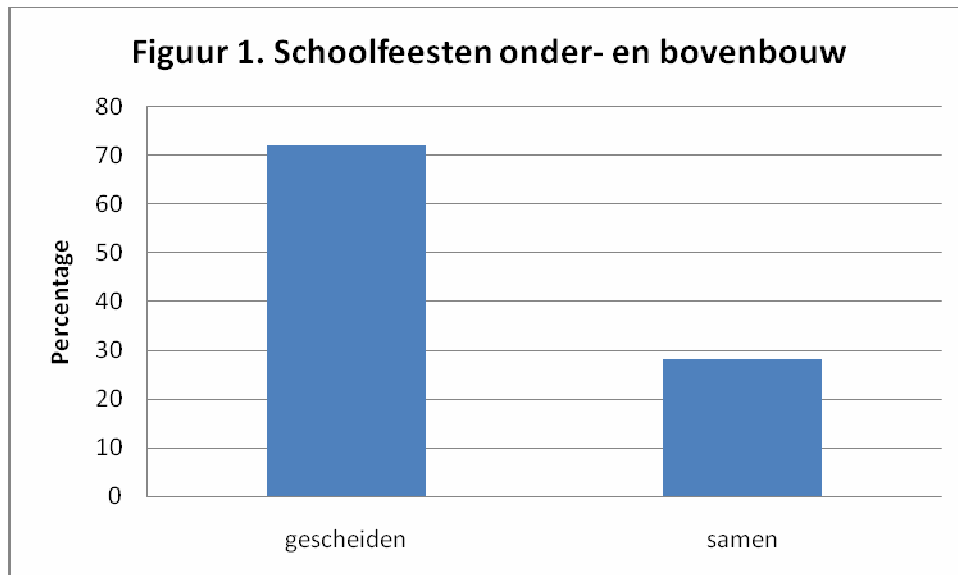
In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek naar de alcoholverstreking op scholen beschreven. De resultaten die worden beschreven gaan over de organisatie van schoolfeesten, de alcoholverstreking op schoolfeesten, indrinken voorafgaand aan schoolfeesten, het alcoholgebruik tijdens werkweken/kampen en het alcoholgebruik van leerlingen overdag.

3.1. De organisatie van schoolfeesten

Van de 47 scholen organiseert 92% van de scholen schoolfeesten. Vier scholen organiseren geen schoolfeesten. Schoolfeesten worden redelijk goed bezocht, 71% van de leerlingen bezoekt zijn of haar schoolfeest. De meeste schoolfeesten (62 %) vinden plaats op school, een kwart van de schoolfeesten (31%) vindt plaats in de horeca, meestal in een café of discotheek. De overige 7% van de scholen organiseert schoolfeesten zowel op school als in de horeca.

Schoolfeesten voor onder- en bovenbouw samen of gescheiden

Figuur 1 geeft een overzicht van het percentage scholen dat gezamenlijke en gescheiden schoolfeesten organiseert. Bij gescheiden schoolfeesten worden aparte schoolfeesten georganiseerd voor de onder- en bovenbouw leerlingen. Zo is het alcoholgebruik onder 16-minners beter te controleren.

Uit figuur 1 blijkt dat 72% van de scholen gescheiden schoolfeesten voor onder- en bovenbouw organiseert. Dit zijn 34 van de 47 scholen.

3.2. Schoolfeesten en alcohol

Het aantal scholen dat alcohol op schoolfeesten verkoopt is 56% (26 van de 47). Op bijna alle scholen die alcohol verkopen wordt de wettelijke regel gehanteerd dat aan leerlingen onder de 16 geen

alcohol mag worden verstrekt. Op bijna alle scholen (98%) die alcohol verstrekken wordt bier geschonken, op 63% van de scholen wordt ook wijn geschonken, breezers worden op 27% van de scholen geschonken en 10% van de scholen schenkt ook sterke drank.

Regels voor alcoholgebruik

Er zijn verschillende regels die scholen kunnen hanteren om de verstrekking van alcohol aan jongeren te reguleren. Een aantal scholen hanteert naast een wettelijke leeftijdsgrens ook de regel dat leerlingen een maximaal aantal alcoholische drankjes mogen drinken. Deze regel is niet meegenomen in tabel 1.

Van de scholen die alcohol schenken op schoolfeesten (26 scholen) hanteren 20 scholen de wettelijke regel dat alleen jongeren boven de 16 alcohol mogen drinken. Eén school schenkt wel alcohol maar heeft daar geen regels voor.

Tabel 1. Regels voor de verkoop van alcohol op school	
Schenken geen alcohol	26
Alleen boven de 16 jaar	20
Wel alcohol, geen regels	1
Totaal	47

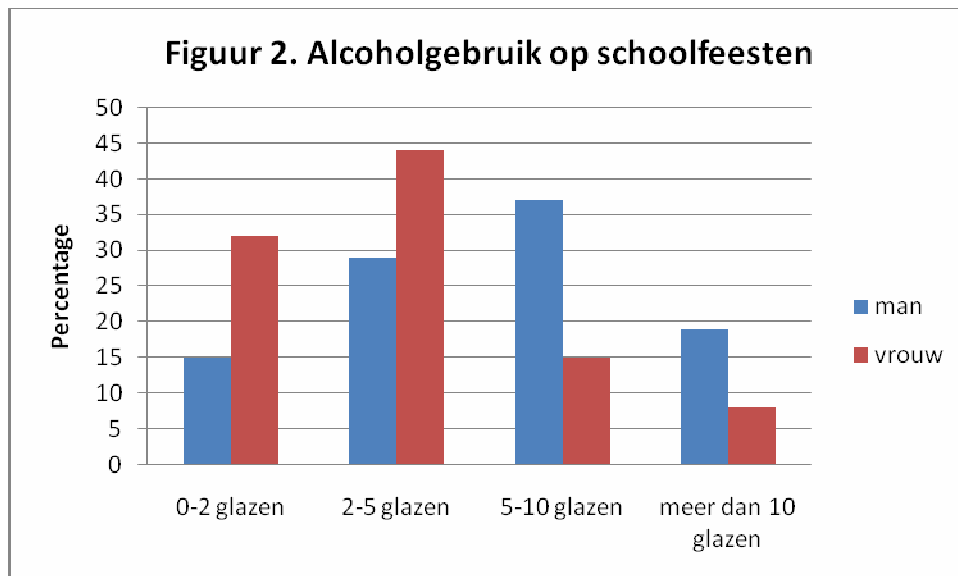
Prijs van alcohol

De prijs van alcohol verschilt per school. De leerlingen is gevraagd wat ze betalen voor een glas bier en cola op een schoolfeest. De prijs varieert tussen de 1 en 3 euro. Gemiddeld betalen leerlingen €1,90 voor een biertje en €1,50 voor een cola.

Alcoholgebruik op schoolfeest

De jongeren drinken verschillende hoeveelheden alcohol op een schoolfeest. Tweederde (68%) van de respondenten die schoolfeesten bezoekt waar alcohol wordt geschonken, drinkt wel eens alcohol. Van de leerlingen onder de 16 drinkt eenderde (34%) alcohol op een schoolfeest. 86 % van de leerlingen boven de 16 drinkt alcohol op een schoolfeest.

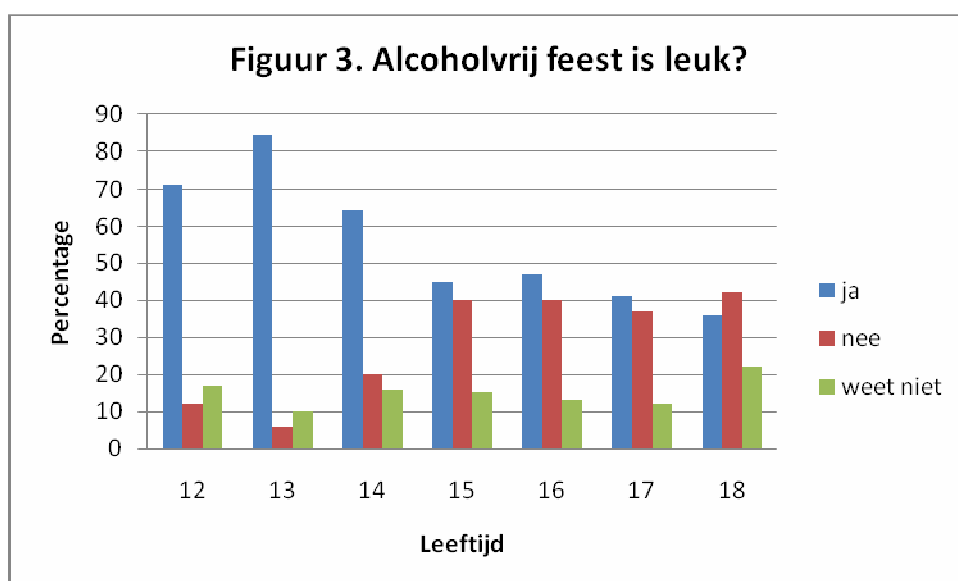
Van de jongeren die alcohol drinkt tijdens een schoolfeest, drinkt 22% tussen de 0 en 2 glazen alcohol. De grootste groep leerlingen (35%) drinkt tussen de 2-5 glazen alcohol. Bijna eenderde (28%) van de jongeren drinkt 5-10 glazen. Vijftien procent van de jongeren drinkt meer dan tien glazen op een avond. In figuur 2 wordt een overzicht gegeven van het aantal glazen alcohol die de respondenten gemiddeld per schoolfeest drinken, uitgesplitst naar mannen en vrouwen.

In figuur 2 wordt weergegeven dat jongens gemiddeld meer alcohol drinken op een schoolfeest dan meisjes. Met name het aantal jongens dat meer dan 10 glazen alcohol drinkt (25%) is aanzienlijk groter dan het aantal meisjes dat dit doet (9%). Van de leerlingen onder de 16 die alcohol drinken, drinkt 35% tussen de 0 en de 2 glazen en tevens 35% tussen de 2 en 5 glazen alcohol op een schoolfeest, 16% drinkt tussen de 5 en de 10 glazen. De groep die meer dan 10 glazen op een schoolfeest drinkt is 14%.

3.3. Jongeren en alcoholvrije feesten

Meer dan de helft van de jongeren (56%) vindt een schoolfeest zonder alcohol een leuk schoolfeest. Bijna eenderde van de jongeren (29%) geeft aan een schoolfeest zonder alcohol geen leuk feest te vinden. De overige respondenten geven aan het niet te weten. Van de jongeren onder de 16 geeft tweederde (65%) aan een schoolfeest zonder alcohol een leuk feest te vinden.

In figuur 3 wordt weergegeven dat met name jongeren onder de 16 een schoolfeest zonder alcohol een leuk schoolfeest vinden. Minder jongeren boven de 16 geven aan een schoolfeest zonder alcohol een leuk schoolfeest te vinden (44%). 39% van de jongeren boven de 16 vindt een schoolfeest zonder alcohol geen leuk feest. Daarnaast blijkt dat vrouwen van onder en boven de 16 vaker aangeven een schoolfeest zonder alcohol een leuk schoolfeest te vinden. 71% van de meisjes vindt een feest zonder alcohol leuk, tegenover 43% van de jongens.

3.4. Indrinken voorafgaand aan schoolfeesten

Een deel van de jongeren drinkt in voordat ze naar een feestje gaan. Ze komen dan voorafgaande aan een feestje bij elkaar om thuis, bij vrienden of bijvoorbeeld op straat alcohol te drinken.

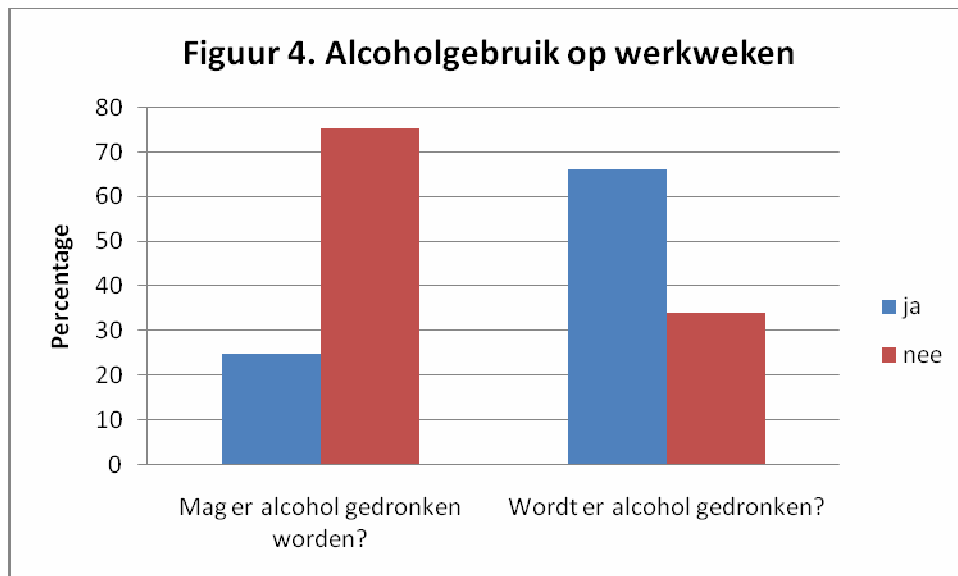
Voorafgaand aan schoolfeesten geeft 35% van de jongeren aan wel eens in te drinken. Van de jongens drinkt 43% wel eens in voor een schoolfeest tegenover 25% van de meisjes. De meeste jongeren die indrinken drinken thuis of bij vrienden in (76%). Een vijfde (19%) van de jongeren drinkt op straat of op een hangplek in voordat ze naar een schoolfeest gaan en de overigen in een café of keet.

Een manier om indrinken van jongeren te voorkomen is om aan de deur te controleren op drankgebruik. Een betrouwbare manier hiervoor is door het gebruik van alcoholtesters. Op 32% van de scholen uit het onderzoek wordt gecontroleerd of leerlingen hebben ingedronken. Daarvan maakt 54% gebruik van alcoholtesters om het indrinken objectief vast te stellen. Dat zijn 8 van de 47 scholen. 11% van de leerlingen neemt wel eens stiekem alcohol mee naar binnen op een schoolfeest.

Tabel 2. Controle op indrinken	
Controle zonder alcoholtesters	15
Controle met alcoholtesters	8
Geen controle	32
Totaal	47

3.5. Alcohol tijdens kampweken en/of werkweken

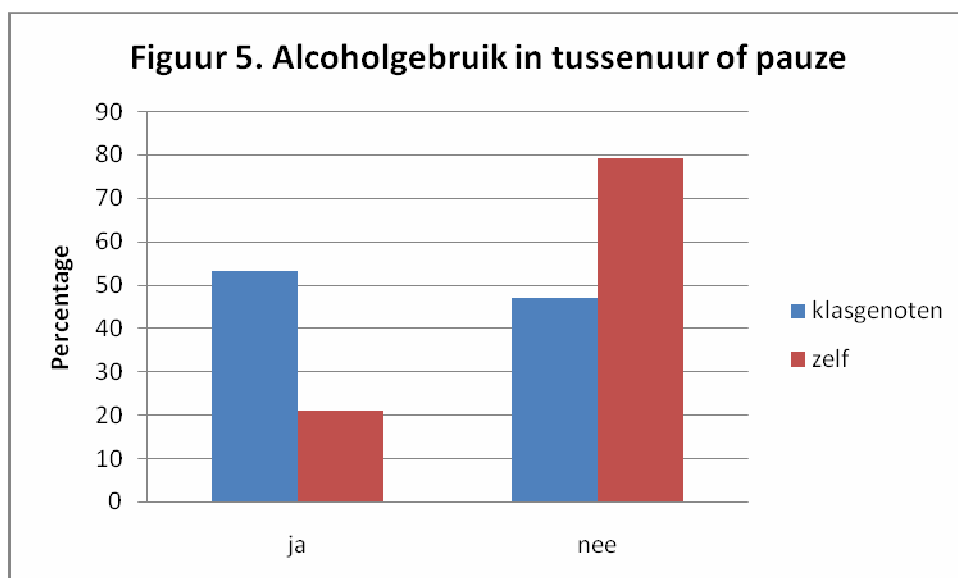
Van de 47 scholen die deelnamen aan dit onderzoek organiseren 36 scholen werk- en of kampweken. In figuur 4 wordt weergegeven in hoeverre er op werk/kampweken alcohol mag worden gedronken en in hoeverre er daadwerkelijk alcohol gedronken wordt.

In figuur 4 wordt weergegeven dat op 25% van de scholen het wordt toegestaan dat er tijdens kamp- en werkweken alcohol wordt gedronken, op 75% van de scholen wordt het niet toegestaan dat er alcohol wordt gedronken tijdens werk/kampweken. Er wordt alleen alcohol toegestaan aan jongeren boven de 16. Naast de 16+ regel heeft een enkele school bepaalde uren vastgesteld waarin jongeren boven de 16 mogen drinken. Uit figuur 4 blijkt dat hoewel er op 75% van de scholen geen alcohol tijdens werk- en of kampweken gedronken mag worden, het op 66% van de scholen wel gebeurt.

3.6. Alcoholgebruik onder schooltijd

De jongeren is gevraagd of zichzelf of klasgenoten van hen wel eens alcohol hebben gedronken tijdens een tussenuur of pauze. In figuur 5 wordt het overzicht van de antwoorden gepresenteerd.

In figuur 5 is te zien dat maar liefst 53% van de jongeren bevestigend antwoord op de vraag of een klasgenoot wel eens alcohol heeft gedronken onder schooltijd. Wanneer er gevraagd wordt of de

jongeren zelf wel eens alcohol tijdens een tussenuur of pauze hebben gedronken, geeft 21% van de jongeren aan dit wel eens gedaan te hebben. Jongeren boven de 16 jaar drinken vaker alcohol onder schooltijd (28%) dan jongeren onder de 16 jaar (16%). In totaal geeft 24% van de jongeren aan dat een klasgenoot wel eens met alcohol op in de klas heeft gezeten. Slechts 14% van de jongeren geeft aan dat de leerlingen uit de klas is verwijderd. De overige 86% van de jongeren geeft aan dat de leerling niet verwijderd werd.

3.7. Alcoholverstrekking in buurt van school

Op de vraag of er in de buurt van de school alcohol kan worden gekocht antwoord 74% van de leerlingen met 'ja'. In bijna al deze gevallen gaat het om de verkoop van alcohol in de supermarkt en bij één school is er een slijterij in de buurt van de school gevestigd.

4. Huidig alcoholbeleid op scholen in vergelijking met 2005 en 2009

Het doel van dit onderzoek is om te analyseren of er verbeteringen te ontdekken zijn in het alcoholgebruik en -beleid op scholen anno 2011 in vergelijking met 2005 en 2009. In dit hoofdstuk worden de cijfers uit 2011, 2009 en 2005 met elkaar vergeleken, waarna in hoofdstuk 5 de conclusies van het onderzoek worden gepresenteerd.

4.1. De organisatie van schoolfeesten

Het aantal scholen dat schoolfeesten organiseert is in vergelijking met 2005 en 2009 nagenoeg gelijk gebleven. In 2005 organiseerde 96% van de scholen schoolfeesten, in 2009 ligt dit percentage op 95%, in 2011 was dit 92%. Schoolfeesten worden in 2011 (71%) en in 2009 (66%) iets minder goed bezocht door leerlingen dan in 2005 (79%). Steeds meer scholen organiseren hun schoolfeesten op school in plaats van op externe locaties, 62% in 2011 tegenover 51% in 2009 en 41% in 2005.

4.2. Schoolfeesten onder- en bovenbouw samen of gescheiden

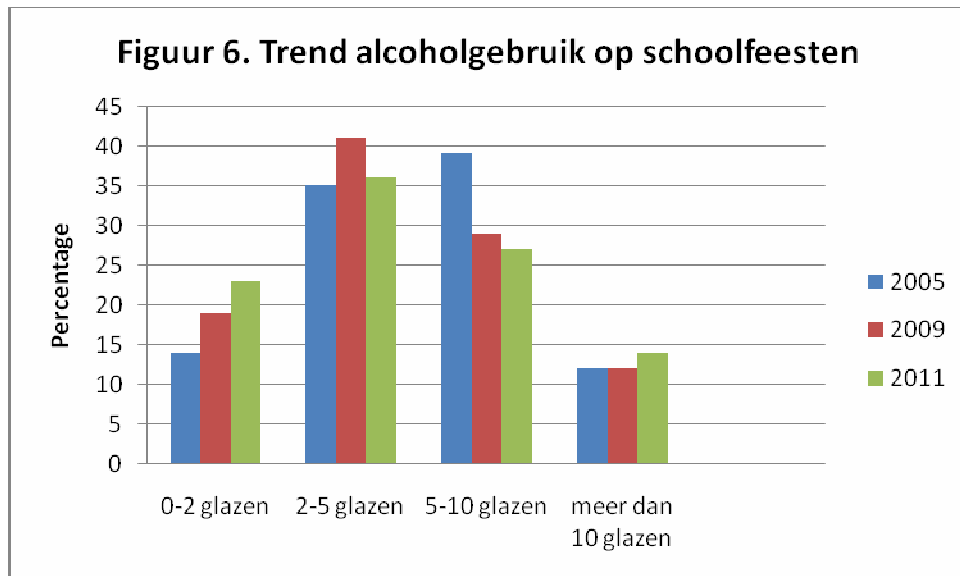
In 2011 organiseert ruim 71% van de scholen gescheiden schoolfeesten voor onder- en bovenbouw. In 2009 organiseerde nog 76% van de scholen gescheiden schoolfeesten en in 2005 was dit aantal 65%.

4.3. Schoolfeesten en alcoholverkoop

Uit het onderzoek in 2005 bleek dat op 38 van de 50 (76%) van de middelbare scholen alcohol tijdens een schoolfeest werd verstrekt. In 2009 is het aantal scholen dat alcohol op schoolfeesten verkoopt gedaald naar 63% (27 van de 43). In 2011 daalt dat aantal nog verder naar 26 van de 47 scholen (56%). Scholen die op schoolfeesten alcohol schenken, hanteren bijna zonder uitzondering de regel dat aan leerlingen onder de 16 geen alcohol verstrekt mag worden.

4.4. Alcoholgebruik op schoolfeesten

In 2011 drinkt 68% van de respondenten die schoolfeesten bezoekt waar alcohol wordt geschonken, wel eens alcohol. Dit aantal is ongeveer gelijk aan de aantal uit de onderzoeken in 2005 (66%) en 2009 (65%). Van de leerlingen onder de 16 drinkt in 2011 eenderde (34%) alcohol op een schoolfeest. Dit aantal is gelijk gebleven ten opzichte van 2009 (33%) maar gedaald ten aanzien van 2005, waar ruim de helft (51%) van de leerlingen onder de 16 alcohol dronk op schoolfeesten.

Figuur 6 laat zien hoe het alcoholgebruik in de jaren 2005, 2009 en 2011 is veranderd. In 2005 dronken de leerlingen meer alcohol tijdens schoolfeesten dan in 2009 en 2011. De grootste groep leerlingen (39%) dronk in 2005 tussen de 5 en 10 glazen alcohol per schoolfeest. Die groep is in 2011 en 2009 gedaald naar respectievelijk 27% en 29%. In 2009 en 2011 drinkt de grootste groep leerlingen tussen de 2 en de 5 glazen alcohol. Er zijn in 2011 wel iets meer leerlingen meer dan 10 glazen alcohol gaan drinken (14% ten opzichte van 11%).

4.5. Regels op schoolfeesten

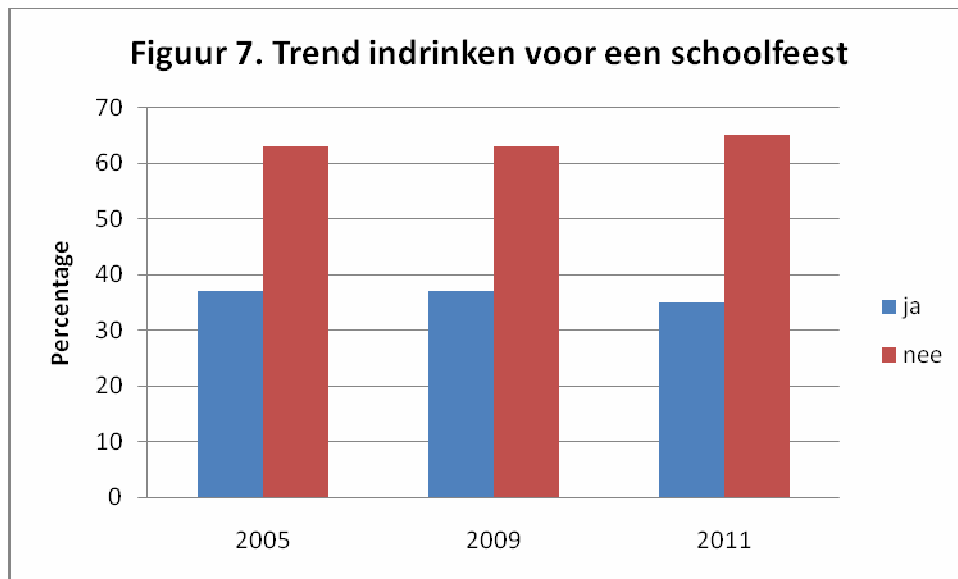
Uit het onderzoek in 2005 bleek dat 58% van de scholen de regel 'alleen alcohol boven de 16' hanteerde, 32% van de scholen hanteerde de regel dat alleen leerlingen uit de bovenbouw alcohol mochten drinken en 4 scholen hadden helemaal geen regels met betrekking tot de alcoholverstrekking. In 2009 en 2011 hanteren bijna alle scholen de regel dat alcohol alleen is toegestaan boven de 16 jaar. In 2011 is er één school die wel alcohol schenkt maar geen regels hiervoor heeft.

4.6. Jongeren en alcoholvrije schoolfeesten

In 2005 gaf tweederde (68%) van de jongeren aan dat een schoolfeest zonder alcohol ook een leuk schoolfeest is. In 2009 is dit aantal gedaald naar 52% en in 2011 weer iets gestegen naar 56%. Ook het aantal jongeren onder de 16 dat aangeeft dat een schoolfeest zonder alcohol een leuk schoolfeest is, is in 2009 en 2011 gedaald naar 67% respectievelijk 65% in vergelijking met 2005 (74%).

4.7. Indrinken

Het aantal jongeren dat indrinkt voor een schoolfeest is in 2005, 2009 en 2011 gelijk gebleven (zie figuur 7). Uit de onderzoeken blijkt dat 37% van de jongeren voorafgaand aan een schoolfeest indrinkt in 2005 en 2009 en 35% in 2011. Jongens drinken vaker in dan meisjes, in alle onderzochte jaren.

In 2005 is er niet gevraagd naar hoe scholen controleerden of leerlingen hebben ingedronken. In 2011 hanteerden 23 van de 47 scholen controles op indrinken, waarvan 8 scholen alcoholtesters gebruikten. In 2009 gebruikten nog maar 4 van de 43 scholen alcoholtesters.

4.8 Werkweken

In 2011 is het alcoholgebruik op werkweken gedaald ten opzichte van 2009. Toch komt het alcoholgebruik totaal niet overeen met de regels die gesteld worden. Ondanks dat op 75% van de scholen alcohol tijdens werk- en/of kampweken niet is toegestaan, wordt op 66% van de scholen wel alcohol gedronken. In 2009 was op 55% van de scholen alcohol tijdens werk- en/of kampweken niet toegestaan, en werd er op 82% van de scholen wel alcohol gedronken. In 2005 is het alcoholgebruik op werkweken niet onderzocht.

4.9 Alcoholgebruik onder schooltijd

De jongeren is gevraagd of zij wel eens alcohol hebben gedronken in een tussenuur of pauze. Het aantal jongeren dat wel eens alcohol heeft gedronken onder schooltijd is in 2011 licht gestegen (21%) ten opzichte van 2005 (16%) en 2009 (18%). Het aantal jongeren dat aangeeft dat een klasgenoot wel eens met alcohol op in de klas heeft gezeten in 2011 (24%) daalt ten opzichte van 2009 (32%) en is gelijk aan het aantal in 2005 (25%).

5. Conclusie

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste conclusies van het onderzoek beschreven. Tot slot volgt er een algehele conclusie.

Meer scholen organiseren schoolfeesten op de school zelf

Steeds meer schoolfeesten vinden op school plaats en minder op externe locaties. In 2011 is dat op 62% van de scholen. Door het organiseren van schoolfeesten op school kunnen scholen de gestelde alcoholregels gemakkelijker handhaven. Uit het onderzoek blijkt daarnaast dat het aantal scholen die gescheiden feesten voor onder- en bovenbouw leerlingen organiseren licht stijgt. In 2005 lag het percentage op 65%, in 2009 is dit gestegen naar 76%, en in 2011 weer gedaald naar 71%. Door het organiseren van gescheiden schoolfeesten komen de leerlingen onder de 16 minder gemakkelijk met alcohol in aanraking. Het is een positieve verschuiving dat steeds meer schoolfeesten gescheiden plaatsvinden.

Steeds meer alcoholvrije schoolfeesten

Steeds meer scholen organiseren alcoholvrije schoolfeesten. In 2005 waren op 1 van de 4 scholen (24%) schoolfeesten geheel alcoholvrij (voor onder- en bovenbouw). In 2009 is dit op ruim 1 van de 3 scholen (37%) het geval en in 2011 stijgt het aantal scholen dat alcoholvrije feesten organiseert naar 44%. Dit is een positieve toename. De scholen die wel alcohol verkopen hanteren bijna zonder uitzondering de regel dat leerlingen onder de 16 geen alcohol mogen drinken.

Minder leerlingen onder 16 drinken alcohol op schoolfeesten

Het aantal leerlingen dat in 2011 alcohol drinkt op een schoolfeest is 68%. Dit percentage is gelijk aan het percentage leerlingen dat in 2005 en 2009 alcohol drinkt op een schoolfeest. Wel is het aantal leerlingen onder de 16 dat alcohol drinkt op een schoolfeest gedaald en opzichte van 2005. Van de groep leerlingen onder de 16 dronk 51% in 2005 alcohol op een schoolfeest, in 2009 is dit aantal gedaald naar 33% en in 2011 is dit percentage stabiel gebleven op 34%. Deze vermindering ten opzichte van 2005 zet zich dus niet door in 2011. Het aantal leerlingen van boven de 16 dat alcohol drinkt op een schoolfeest is daarentegen juist gestegen in vergelijking met 2005. Van 71% in 2005 naar 85% in 2009 en 86% in 2011.

Aantal alcoholische consumpties op schoolfeesten gedaald

Het aantal glazen alcohol dat leerlingen in 2011 op een schoolfeest drinken is gedaald in vergelijking met 2005 en ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van 2009. De grootste groep leerlingen (39%) dronk in 2005 tussen de 5 en 10 glazen alcohol per schoolfeest. In 2011 en 2009 drinkt 27% respectievelijk 29% tussen de 5 en 10 glazen. De grootste groep leerlingen (36%) drinkt in 2011 tussen de 2 en de 5 glazen alcohol op een schoolfeest. Het aantal jongeren dat meer dan 10 glazen drinkt is zo goed als stabiel gebleven: 12% in 2005 en 2009 en 14% in 2011.

Indrinken nog steeds populair bij jongeren

Het percentage leerlingen dat in 2011 indrinkt voor een schoolfeest is nagenoeg gelijk aan de

aantallen in 2005 en 2009 (37%). Indrinken is nog steeds erg populair onder jongeren. De meeste jongeren drinken thuis of bij vrienden in voor een schoolfeest. Steeds meer scholen maken gebruik van alcoholtesters om het indrinken objectief vast te stellen. In 2009 waren dat nog 4 van de 43 scholen uit het onderzoek en in 2011 8 van de 47 scholen. Ook vragen 15 van de 47 scholen aan leraren om te letten op jongeren die 'waarschijnlijk gedronken hebben' en hen dan te weren van het schoolfeest. Deze manier van werken kan discussie opleveren, omdat niet bewezen kan worden of leerlingen vooraf al of niet gedronken heeft als zij een schoolfeest bezoeken.

Alcoholgebruik tijdens werkweken gedaald maar nog steeds veel overtredingen

In 2011 is het alcoholgebruik op werkweken gedaald ten opzichte van 2009. Toch komt het alcoholgebruik door leerlingen totaal niet overeen met de regels die gesteld worden. Ondanks dat op 75% van de scholen alcohol tijdens werk- en/of kampweken niet is toegestaan, wordt op 66% van de scholen wel alcohol gedronken. De regels ten opzichte van 2009 zijn strenger geworden. Toen mocht op 55% van de scholen niet gedronken worden tijdens de werkweek. Echter dronk toen 82% van de leerlingen toch alcohol. Meer scholen hebben de regels wel aangescherpt maar zouden strenger moeten toezien dat die regels ook nageleefd worden door de leerlingen, bijvoorbeeld door bagage en hotelkamers te doorzoeken en alcoholtesters in te zetten.

Conclusie

Door de onderzoeken uit 2005, 2009 en 2011 met elkaar te vergelijken kan er gesteld worden dat de alcoholverstrekking op scholen een verbetering doormaakt. Meer scholen organiseren schoolfeesten op school waardoor de handhaving van de regels beter beheersbaar is. Ook op werkweken zijn er strengere regels ten aanzien van alcoholgebruik, maar hier is de handhaving zeker nog niet op orde. Belangrijkst resultaat is dat er een positieve verschuiving plaatsvindt van het aantal scholen dat geheel alcoholvrije schoolfeesten organiseert. Ook gaan steeds meer scholen de alcoholtester gebruiken om te controleren op indrinken. Scholen lijken zich bewuster van het alcoholprobleem van jongeren en voelen de maatschappelijke verantwoordelijkheid die een school in de samenleving heeft.

Het daadwerkelijk aantal jongeren dat alcohol drinkt op schoolfeesten waar wel geschonken wordt daalt niet. Ten opzichte van 2005 drinken in 2011 wel steeds minder jongeren onder de 16 alcohol tijdens een schoolfeest en neemt de hoeveelheid alcohol die ze drinken af. Echter is dit aantal niet verder gedaald ten opzichte van 2009. Dus als er alcohol geschonken wordt op schoolfeesten, dan drinken er nog steeds evenveel 16-minners als in 2009. Tevens is het opvallend dat nog steeds veel jongeren (21%) wel eens onder schooltijd, in een tussenuur of pauze, alcohol hebben gedronken.

6. Literatuur

- Monshouwer, K., Verdurmen, J., Dorsselaer, S. van, Smit, E., Gorter, A. Vollebergh, W. (2008) Jeugd en riskant gedrag 2007, Trimbos Instituut.
- Dorsselaer S van, et al., HBSC 2009. Gezondheid, welzijn en opvoeding van jongeren in Nederland. Utrecht, Trimbos-instituut, 2010.
- Mulder, J. (2005). Drinken op school. STAP.
- Bos, V. de (2009). Drinken op school. STAP.